

YANGI O‘ZBEKISTON

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

№ 153 (1752), 2026-yil 30-iyul, payshanba

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

O‘ZBEKISTON PREZIDENTI “KELAJAK O‘YINLARI”NING OCHILISH MAROSIMIDA ISHTIROK ETDI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Qozog‘iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayevning taklifiga binoan 29-iyul kuni amaliy tashrif bilan ushbu mamlakatda bo‘ldi.

Davlatimiz rahbari Ostona shahrida “Kelajak o‘yinlari” uchinchi xalqaro musobaqasining tantanali ochilish marosimida ishtirok etdi.

“Baris Arena” muz saroyida o‘tkazilgan tadbirda Qozog‘iston Respublikasi Prezidenti Qosim-Jomart Toqayev, Qirg‘iz Respublikasi

Prezidenti Sadir Japarov, Tojikiston Respublikasi Prezidenti Emomali Rahmon va boshqa xorijiy mehmonlar ham qatnashdi.

Marosim ishtirokchilariga Rossiya Federatsiyasi Prezidenti Vladimir Putin videomurojaat yo‘lladi.

Tadbirming tantanali qismida fjitall-sportning mazmun-mohiyati, ya‘ni raqamli bellashuvlarni an‘anaviy sport turlari hamda jismoniy faollik bilan birlashtiruvchi yo‘nalishlari haqida ma‘lumot berildi. Musobaqaning g‘oyasi yoshlarni an‘anaviy sport bilan shug‘ullanishga da‘vat etishdir.

Davlatimiz rahbari xalqaro tumir ishtirokchilarini qutladi.

Shu kuni sport va texnologiyalar vazirlari, diplomatik missiyalar rahbarlari hamda boshqa yuqori martabali vakillar ishtirokida fjitall-sport bo‘yicha sammit ham bo‘lib o‘tdi.

Birinci “Kelajak o‘yinlari” 2024-yili Qozon shahrida o‘tkazilgan. Uning ochilish marosimida O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ishtirok etgan edi. Ikkinchi turnir esa 2025-yilda Abu-Dabi shahrida bo‘lib o‘tdi.

Bu galgi musobaqalarda O‘zbekiston vakillari fjitall-futbol, lazertag va raqs yo‘nalishlari bo‘yicha bellashadi.

Shu bilan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Qozog‘iston Respublikasiga amaliy tashrifi yakunlandi.

O‘ZA

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot xizmati surati.

O‘ZBEKISTON PREZIDENTI DAVLAT TASHRIFI BILAN QIRG‘IZISTONDA BO‘LADI

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Qirg‘iz Respublikasi Prezidenti Sadir Japarovning taklifiga binoan 30-iyul – 1-avgust kunlari davlat tashrifi bilan ushbu mamlakatda bo‘ladi.

Oliy darajadagi muzokaralarda O‘zbekiston — Qirg‘iziston do‘stlik, yaxshi qo‘shnichilik va strategik sheriklik munosabatlarini yanada mustahkamlash, o‘zaro savdo hajmini oshirish, sanoat kooperatsiyasini kengaytirish, transport sohasidagi o‘zaro bog‘liqlikni hamda madaniy-gumanitar almashinuvlarni rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Davlat rahbarlari xalqaro va mintaqaviy kun tartibidagi dolzarb masalalar yuzasidan ham fikr almashadilar.

Sammit yakunlari bo‘yicha O‘zbekiston va Qirg‘iziston o‘rtasidagi ko‘p qirrali hamkorlikni yanada rivojlantirishga qaratilgan ikki tomonlama hujjatlar to‘plamini imzolash rejalashtirilgan.

Tashrif dasturiga muvofiq, Prezidentimiz Markaziy Osiyo va Ozarbayjon davlat rahbarlarining norasmiy Maslahat uchrashuvi va boshqa tadbirlarda ham ishtirok etishi ko‘zda tutilgan.

O‘ZA

SUN‘IY INTELEKT FALSAFASI

Telefonimizdagi ovoqli yordamchi biz nima so‘raganimizni “tushunadi”, qidiruv tizimi fikrimizni oldindan “payqaydi”, sun‘iy intellekt dasturlari esa she‘r yozib, rasm chizadi, biz bilan suhbat quradi. Ammo bu “aqli” mashinalar ortida insoniyatni azaldan qiynab kelgan savol turibdi: aql, ong va tushunish aslida nima? Mashina haqiqatan ham o‘ylay oladimi yoki shunday ko‘rinadimi? Sun‘iy intellekt falsafasi ana shu savollarga javob izlaydi.

Inson azaldan o‘ziga o‘xshash “aqli” mavjudot yaratishni orzu qilib kelgan. Qadimgi afsonalardagi jonlantirilgan haykallar, o‘rta asrlardagi mexanik qo‘g‘irchoqlar — bularning barchasi bir intilishning turli ko‘rinishlari edi: jonsiz materiyaga aql va hayot baxsh etish.

XXI asrda bu orzu mutlaqo yangi bosqichga ko‘tarildi. Endi biz afsona yoki ilmiy fantastika emas, balki har kungi hayotimizga kirib kelgan real texnologiya haqida so‘z yuritaymiz. Sun‘iy intellekt tibbiyotda tashxis ko‘yadi, avtomobilni boshqaradi, matnni tarjima qiladi, musiqa bastalaydi. Uning qobiliyatlari oshgan sari bir savol tobora keskinroq yangramoqda: chindan ham “o‘ylaydigan” texnika yaratildimi yoki u shunchaki o‘ylashga ustalik bilan taqldil qiladigan murakkab hisoblagichmi?

Mana shu savolni o‘rtaga tashlagan zahoti biz texnika olamidani falsafa olamiga qadam qo‘yamiz. Sun‘iy intellekt falsafasi texnik fan emas, balki insonning eng qadimiy savollarini — “Aql nima? Ong nima? Insonni inson qiladigan xususiyat nima?” — butunlay yangi sharoitda qayta ko‘rib chiqadigan intellektual sohadir.

Davomi 5-betda

Duyshenqul CHOTONOV:

“QIRG‘IZISTON VA O‘ZBEKISTON O‘ZARO HAMKORLIKNI TAKOMILLASHTIRISHNING YANGI MODELINI SHAKLLANTIRMOQDA”

O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Qirg‘izistonga davlat tashrifi arafasida Qirg‘izistonning O‘zbekistondagi elchisi Duyshenqul Chotonov “Dunyo” AA muxbiriga ekslyuziv intervyu berdi.

— O‘zbekiston Prezidentining davlat tashrifi ikki tomonlama kun tartibidagi muhim voqealardan biri sifatida ko‘rilmoqda. Sizningcha, qanday yangi kelishuvlar O‘zbekiston — Qirg‘iziston keng qamrovli strategik sherikligining yanada rivojlanishini belgilab beradi?

— Shubhasiz, O‘zbekiston Prezidenti, muhtaram Shavkat Mirziyoyevning Qirg‘izistonga bo‘ljak davlat tashrifi

haqiqatan ham tarixiy ahamiyatga ega. Ishonchimiz komilki, bu muhim voqea Qirg‘iziston — O‘zbekiston munosabatlarida yangi bosqichni ochib beradi hamda ishonch, strategik yaqinlik va umumiy manfaatlariga asoslangan hamkorlikning yangi arxitekturasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Davomi 2-betda

Yagona Vatan, yagona xalq bo‘lib, yangi hayot va kelajak yaratamiz!

MAHALLA FENOMENI: TARIX, ISLOHOT va YUKSALISH MUTANOSIBLIGI

(Birinchi maqola)

Mahalla haqida gap ketganda, ko‘pincha balandparvoz ta‘riflar aytiladi. Aslida esa bu so‘zning ma‘nosi juda oddiy bir manzarada ko‘rinadi: eshigidan chiqqanida keksa kishiga salom berib o‘tadigan qo‘shni, kechalari yo‘llarni yoritib turgan chiroq, ishsiz ayolga kasb o‘rgatayotgan o‘quv markazi, og‘ir ahvoldagi oila holidan xabar olayotgan ijtimoiy xodim. Mahalla haqidagi har qanday katta fikr oxir-oqibat shu kichik manzaralar bilan o‘lchanadi.

Barchasi ostonadan boshlanadi

2026-yilning Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili deb e‘lon qilinishidagi eng katta ma‘no ham shunda. Bu nom mahalla haqida yana bir bor gapirish uchun emas, islohotlarning natijasini inson hayotida ko‘rish uchun berilgan. Chunki davlat qarorlari markazda qabul qilinsa-da, quvvati quyi bo‘g‘inda — mahallada sinaladi. Qonunning adolati, xizmatning qulayligi, ijtimoiy yordamning manzilliligi, tadbirkorlikka yaratilgan imkoniyat — barchasi xonadon ostonasida o‘z bahosini oladi.

Ilgari keksa nafaqaxo‘rlar imkoniyati cheklanganini tasdiqlash uchun idorama-idora yurar, bir hujjatni yig‘ishga oylar ketardi. Endi mahallaga ijtimoiy xodim biriktirilgani tufayli kerakli ko‘mak uning

Nosir HAYDAROV olgan surat.

oldiga kelmoqda. Bu yerda gap bir kishiga berilgan nafaqa yoki bir martalik yordam haqida emas. Gap davlatning insonga munosabati o‘zgargani, fuqaro idora eshigida sarson bo‘lmay, xizmat uning yashash joyiga yaqinlashgani haqida.

Shu nuqtadan qaraganda, mahalla islohoti obodonchilik dasturidan ancha keng. U davlat boshqaruvini insonga yaqinlashtirish, iqtisodiy

imkoniyatni hududga olib kirish, oila va jamoa barqarorligini mustahkamlash, jamoatchilikni qaror qabul qilishga jalb etish jarayonidir. Shu jarayonning ko‘lamini, mazmunini va hali yechim kutayotgan masalalari haqida fikr yuritishni maqsad qildik.

Davomi 3-betda

biznes vakillari munosib faoliyat ko‘rsatayotgani, ularning 2 ming nafarga yaqini Vatanimizning yuksak unvonlari, orden va medallari bilan taqdirlangani mamlakatimizda hukm surayotgan ijtimoiy tenglik, adolat va inklyuzivlikning amaliy namunasi desak, to‘g‘ri bo‘ladi.

Muhtaram yurtdoshlar! Bepoyon Markaziy Osiyo mintaqasi xalqlarining qadimdan musharak maqsadlar asosida yashab, mehnat qilib, taraqqiyot borasida qanday ulkan natijalarga erishganlari, bunday ezu an‘analari keyingi yillarda yanada kuchayib, yangi bosqichga ko‘tarilayotganini barchamiz ko‘rib turibmiz.

Biz qo‘shni davlatlar bilan do‘stlik, o‘zaro ishonch va hurmatga asoslangan munosabatlarimizni mustahkamlab, strategik iqtisodiy va ittifoqchilikni yanada rivojlantirmoqdamiz.

Xalqlarimiz o‘rtasida erkin bordi-keldilar, iqtisodiy va madaniy-gumanitar aloqalar kengayib, yangicha ma‘no-mazmun bilan boyib borayotgani, bunday hayotbaxsh jarayonlarda O‘zbekistonning alohida o‘mi va hissasi borligi ayniqsa diqqatga sazovor.

So‘nggi yillarda sizlar bilan, el-yurtimiz bilan birgalikda xalqlar do‘stligini mustahkamlash yo‘lida erishgan yutuqlarimizni yanada boyitish biz uchun bundan buyon ham bosh vazifa bo‘lib qoladi.

Barchamiz yaxshi bilamiz, turli millat vakillarini o‘zaro yaqinlashtirishda san‘at va madaniyat hamisha ma‘naviy ko‘priklar vazifasini bajarib kelgan. Har qaysi millatning betakror san‘atini ayni shu asosda rivojlantirish bu — umumbashariy birlik va ahillikka olib boradigan eng ishonchli yo‘ldir.

Shu maqsadda mamlakatimizda turli millat va elat vakillaridan tarkib topadigan professional “Do‘stlik” ansamblini tashkil etishni reja qilganmiz va buning uchun barcha sharoitlarni yaratib beramiz. O‘ylaymanki, mazkur yangi ijodiy jamoa ana shunday qulay muhitda shakllanib va rivojlanib, mamlakatimiz madaniy hayotida albatta munosib o‘rin egallaydi.

Qadrlar do‘stlar! Hech qachon unutmaylik, xalqlar do‘stligi bu — muqaddas insoniy qadriyat, tinch, erkin va farovon hayot garovidir. Bugungi kunda barchamiz o‘zimiz, oilamiz, farzandlarimizning baxti, jonajon O‘zbekistonimizning taqdiri va kelajagi uchun yagona xalq, yagona jamiyat bo‘lib harakat qilayotgan ekanmiz, yuksak maqsadlarimizga albatta yetamiz.

Siz, azizlarni, butun xalqimizni 30-iyul — Xalqlar do‘stligi kuni bilan yana bir bor chin dildan tabriklayman.

Barchangizga sihat-salomatlik, tinchlik-xotirjamlik, oilaviy baxt, mamlakatimiz ravnaqi yo‘lidagi olijanob faoliyatingizda ulkan zafarlar tilayman.

O‘zbekistonimiz doimo tinch va barqaror bo‘lsin, birgalikdagi fidokorona mehnatimiz bilan yanada gullab-yashnasin!

Shavkat MIRZIYOYEV,
O‘zbekiston Respublikasi
Prezidenti

Ismoil SAIFNAZAROV,
falsafa fanlari doktori,
professor

► Boshlanishi 1-betda

G'oya bir kechada paydo bo'lmagan

Sun'iy intellekt g'oyasi bir kechada paydo bo'lmagan. Uning falsafiy ildizlari asrlar qo'riga borib taqaladi. XVII asrda nemis faylasufi va matematigi Gotfrid Leybnis insoniy bahsmunozaralarni hisob-kitob orqali hal etish mumkin bo'lgan “universal mulohaza tili”ni orzu qilgan edi. U “Keling, hisoblab ko'raylik!” deb tafakkurni aniq qoidalarga solish g'oyasini ilgari surgan.

XIX asrda ingliz matematigi Jorj Bul mantiqni algebralik shaklga keltirdi — bugungi barcha kompyuterlarning asosida yotgan “mantiqiy algebra” shu tariqa tug'ildi. XX asrda esa Alan Tyuring hisoblashning nazariy modelini yaratib, har qanday hisoblash jarayonini universal mashina orqali bajarish mumkinligini ko'rsatdi.

Sohaning rasmiy tug'ilgan sanasi sifatida 1956-yil tilga olinadi: o'sha yili Dartmut konferensiyasida amerikalik olim Jon Makkarti “sun'iy intellekt” atamasini birinchi bor qo'lladi. Dastlabki yillardagi katta umidlar keyinchalik bir necha bor hafsalasizlik davrlari — “sun'iy intellekt qishi” bilan almashdi, zero, va'da qilingan natijalar osonlikcha qo'lga kiritilmadi.

Haqiqiy burilish XXI asr boshida — katta hajmdagi ma'lumotlar, kuchli hisoblash quvvati va “chuqur o'rganish” deb atalgan neyron tarmoqlar texnologiyasi birlashganda sodir bo'ldi. Aynan shu to'liq bizga bugungi matn yozadigan, subhat quradigan, rasm chizadigan sun'iy intellektni tuhfa etdi. Ammo har bir to'liq inson o'sha bitta falsafiy savol — “Bu mashina haqiqatan o'ylaydimi?” o'zgarmay qolaverdi.

Bu soha nimani o'rganadi?

Sun'iy intellekt falsafasi keng va ko'p qatlamli soha bo'lib, uning savollarini shartli ravishda uch katta guruhga ajratish mumkin.

Birinchi — ong va tafakkur falsafasiga oid savollar. Mashina o'ylay oladimi? Unda ong, idrok, ichki kechinma bo'lishi mumkinmi? Aql faqat miyaga xosmi yoki uni kremniy chiplar orqali ham yaratish mumkinmi?

Ikkinchi — bilish nazariyasiga (epistemologiyaga) oid savollar. Sun'iy intellekt olamni qanday “biladi”? U haqiqatni yolg'ondan ajrata oladimi? Uning “bilimi” insonnikiga o'xshaydimi yoki bu mutlaqo boshqacha narsami?

Uchinchi — axloq va qadriyatlaraga oid savollar. “Aqli” mashinalarni yaratish va ularidan foydalanish qanday mas'uliyat yuklaydi? Mashina qarori uchun kim javobgar? Uning insoniy qadriyatlarga qanday moslashtirish mumkin?

Bu savollar bir-biridan ajralgan emas. Aksincha, ular yaxlit bir tugumni tashkil etadi, zero, mashinaning “o'ylashi” haqidagi har qanday xulosa muqarrar ravishda uning bilimi va axloqiy maqomi haqidagi qarashlarimizga ham ta'sir qiladi.

Tyuring sinovi

Zamonaviy sun'iy intellekt falsafasining boshlanish nuqtasi sifatida ko'pincha ingliz matematigi Alan Tyuringning 1950-yilda e'lon qilingan “Hisoblash mashinalari va intellekt” maqolasi tilga olinadi. Tyuring “Mashina o'ylay oladimi?” degan savolni bevosita emas, balki amaliy tarzda hal qilishni taklif etdi.

U mashhur “taqlid o'yini”ni, ya'ni keyinchalik “Tyuring sinovi” deb atalgan sinovni o'rta tashladi. Agar odam yozma muloqot orqali mashina bilan suhbatlashsa va uni boshqa odamdan ajrata olmasa, demak, mashinani “o'ylay oladi” deb hisoblash mumkin. Boshqacha aytganda, Tyuring “ichki holat”ni chetga surib, faqat tashqi xatti-harakatga e'tibor qaratishni taklif etdi.

Tyuring “Mashina o'ylay oladimi?” degan savolni “Mashina insonga o'xshab javob bera oladimi?” degan savol bilan almashtirdi. Bu yondashuv sodda va aniq ko'rinadi, ammo u jiddiy e'tirozlarga duch keldi. Tanqidchilarning ta'kidlashicha, insonni alday olish — hali haqiqiy tafakkur emas. To'tiqush ham inson so'zlarini takrorlashi mumkin, lekin u gap ma'nosini tushunmaydi. Demak, tashqi xulq-atvor tafakkurning ishonchli o'lchovi bo'la oladimi? Mana shu savol keyingi o'n yilliklardagi bahslar markaziga aylandi.

Xitoy xonasi: tushunish va taqlid farqi

1980-yilda amerikalik faylasuf Jon Syorl mashhur “Xitoy xonasi” deb atalgan fikriy tajribani taklif etdi. Tasavvur qiling: xitoy tilini umuman bilmaydigan odam berk xonada o'tiribdi. Unga eshik tagidan xitoycha iyerogliflar yozilgan varaqlar uzatiladi. Xonadagi odam qo'lidagi qalin yo'riqnoma yordamida “falon belgiga piston belgi bilan javob ber”, degan qoidalariga amal qilib, tegishli iyerogliflarni tanlab, javobni qaytaradi.

Tashqaridan qaraganda, xonadagi odam xitoy tilini mukammal biladigandek ko'rinadi: savollarga bexato javob beradi. Ammo aslida u birota so'zning ma'nosini tushunmaydi — u faqat belgilarni qoidaga binoan almashtiryapti, xolos. Syorlning fikricha, kompyuter ham xuddi shunday mexanizmga tayanadi: u ramzlarni sintaktik qoidalar asosida qayta ishlaydi, lekin ularning ma'nosini — semantikasini idrok etmaydi.

Bu tajriba orqali Syorl “kuchli” va “kuchsiz” sun'iy intellekt tushunchalarini farqladi. Kuchsiz sun'iy intellekt bu — inson aqliga taqlid qiluvchi, uning ayrim vazifalarini bajaruvchi foydali vosita. Kuchli sun'iy intellekt esa haqiqatan ongga, tushunishga va idrokka ega bo'lgan mashina. Syorlning iddaosicha, ramzlarni qayta ishlash qanchalik murakkab bo'lmasin, hech qachon haqiqiy tushunishni tug'dirmaydi.

Bu qarash ham keskin bahslarga sabab bo'ldi. Ayrim faylasuflar “Xonadagi odam tushunmasada, butun tizim — odam, xona va yo'riqnoma birgalikda tushunadi”, deb e'tiroz bildirdi. Bahs hozirgacha yakunlanmagan va aynan shu hal etilmagani sun'iy intellekt falsafasini jonli va dolzarb soha sifatida saqlab turibdi.

Til, ma'no va katta til modellari

Bugungi kunda sun'iy intellektning eng hayratlanarli ko'rinishi katta til modellari. Ular ulkan hajmdagi matnlarni o'rganib, har bir so'zdan keyin kelishi ehtimoli eng yuqori bo'lgan navbatdagi so'zni bashorat qilish orqali ravon, mazmunli matn yaratadi. Ular savol-javob qiladi, tarjima qiladi, insho yozadi — go'yo tilni mukammal egallagandek.

Aynan shu yerda “Xitoy xonasi” savoli yangi kuch bilan qaytadi. Bu modellar so'zlarning ma'nosini tushunadimi yoki ular shunchaki statistik qonuniyatlarni qayta ishlaydimi? Ayrim tanqidchilar ularni “statistik to'tiqushlar”ga qiyoslaydi: ravon, ammo ma'nosini idrok etmasdan takrorlovchi tizimlar. Boshqalar esa model hajmi oshgan sari kutilmagan, oldindan rejalashtirilgan xususiyatlar paydo bo'lishini — “emerjent” xususiyatlarni chuqurroq nimadir mavjudligining belgisi deb hisoblaydi.

Bu masala falsafada “ramzni asoslash muammosi” deb ataladi. Mashina uchun “olma” so'zi yana boshqa so'zlarga — “meva”, “qizil”, “daraxt”ga bog'lanadi, xolos. U hech qachon haqiqiy olmani ko'rmagan, ushlagan, tatib ko'rmagan. Inson esa “olma” so'zini bevosita

tajriba orqali o'rganadi. Savol bunday: ma'no faqat matndan, ya'ni bevosita tajribasiz, tug'ilishi mumkinmi?

Bu — faqat texnik emas, balki chuqur falsafiy savol. U bizni ma'no, tushunish va til mohiyati haqida o'ylashga majbur qiladi. Hozircha bu savolga ham yakdil javob yo'q, ammo aynan shu noaniqlik zamonaviy sun'iy intellekt bahslarining qoq markazida turibdi.

“Og'ir” savol

Tafakkur haqidagi bahs muqarrar ravishda yana ham chuqurroq masalaga — ong muammosiga yetaklaydi. Mashina ma'lumotni qayta ishlashi, hatto o'zini ongli tutishi mumkin. Ammo uning ichida “nimadir kechadimi?”. U og'riqni, quvonchni, rangni his qiladimi yoki bu jarayonlarning barchasi hech qanday ichki kechinmasiz, “qorong'ida” yuz beradimi?

Avstraliyalik faylasuf Devid Chalmers buni ongning “og'ir savoli” deb atadi. Miya qanday ishlashini, axborotni qanday qayta ishlashini tushuntirish — nisbatan “yengil” vazifa. Ammo nima uchun bu jarayonlar subyektiv kechinma, ya'ni “birinchi shaxs” nuqtayi nazaridan his qilinadigan ichki hayot bilan kuzatilishini tushuntirish nihoyatda mushkul. Faylasuflar bu subyektiv sifatarni “kvalia” deb ataydi. Agar ongning mohiyati shu subyektiv kechinmada bo'lsa, unda savol tug'iladi: kremniydan yasalgan tizim ichki hayotga ega bo'la oladimi? Bir qarash funksionalizm — ong materialga bog'liq emas, u faqat axborot jarayonlari tuzilishiga bog'liq deydi. Demak, tegishli tuzilma kremniyda ham ongni tug'dirishi mumkin. Boshqa qarash biologik naturalizm — ong tirik miya faoliyatining o'ziga xos mahsuli bo'lib, uni oddiygina hisoblash bilan takrorlab bo'lmaydi deydi.

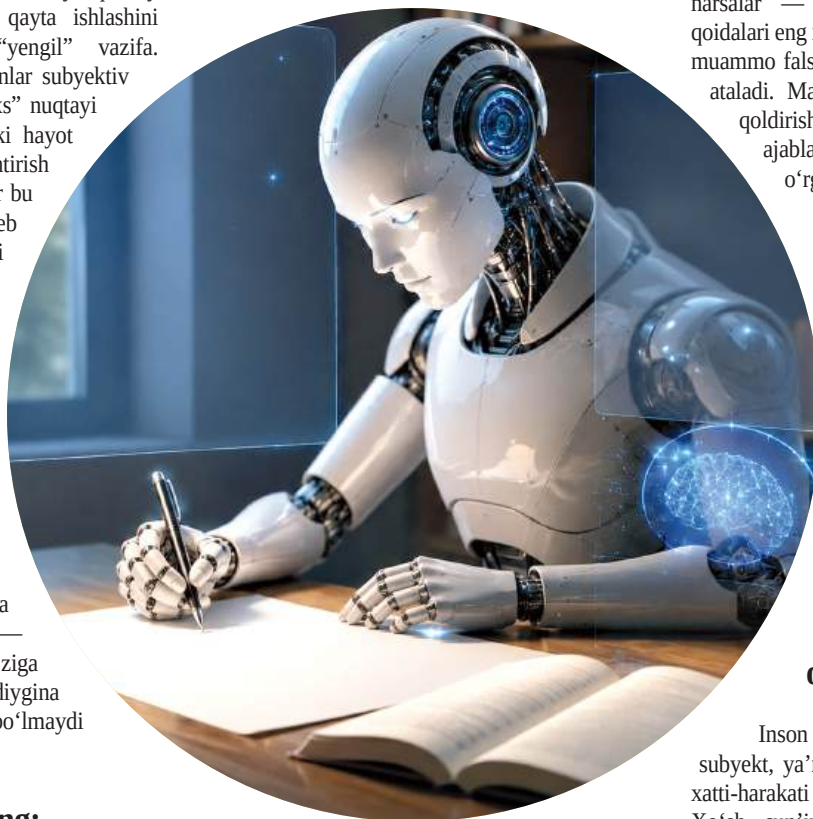
Tana va ong: Deskartdan bugungacha

Ong va materiya munosabati falsafaning eng qadimiy tugunlaridan biridir. XVII asrda fransuz faylasufi Rene Deskart mashhur dualizm

“O'ylamoqdaman, demak, mavjudman” degan mashhur xulosasi orqali u tafakkurni boriqlning eng ishonchli asosi deb bildi.

Zamonaviy materialistik falsafa bu dualizmni ko'pincha rad etadi va ongni miya faoliyatining mahsuli deb qaraydi. Mana shu nuqtada masalaning sun'iy intellektga aloqasi ochiladi. Agar ong sof ravishda moddiy jarayonlardan iborat bo'lsa, uni nazariy jihatdan boshqa bir moddiy asosda, masalan, kremniy tizimida qayta yaratish mumkin bo'ladi. Ammo agar ongning ajralmas nomoddiy o'lchami bo'lsa, mashina hech qachon haqiqiy ongga ega bo'la olmaydi.

Shu tariqa, aslida, texnik ko'ringan “Mashina ongli bo'la oladimi?” degan savol asrlar davomida yechilmay kelayotgan tana va ong munosabati muammosiga borib taqaladi. Insonning bu qadimiy savolga beradigan javobi ko'p jihatdan

uning sun'iy intellekt imkoniyatlariga bo'lgan qarashini ham belgilaydi.

Sharq mutafakkirlari: aql va ruh masalasi

Aql va ong haqidagi bu bahslar G'arb falsafasigagina xos emas. Sharq, jumladan, islom falsafasi ham aql masalasiga chuqur e'tibor qaratgan. Buyuk mutafakkir Abu Nasr Forobiy inson aqlini bir necha darajaga ajratib, “faol aql” tushunchasini ishlab chiqqan. Abu Ali ibn Sino esa nafs va ruh mohiyatini tahlil qilib, inson ongini faqat jismoniy tanaga bog'lab bo'lmagligini ta'kidlagan.

Klassik Sharq an'anasida aql va ruh ko'pincha moddiy olamdan ustun, undan yuksak bir ibtido sifatida talqin qilingan. Bu qarash zamonaviy sun'iy intellekt bahslariga o'ziga xos nur tashlaydi. Agar inson ongi ruhiy, nomoddiy o'lchamga ega bo'lsa, uni sof hisoblash jarayonlariga aylantirib bo'ladimi? Yoki aksincha, tafakkur materialiyaning muayyan darajada murakkab tashkil topishidan kelib chiqadigan hodisami?

Bu savollarga bir xil javob yo'q. Ammo Sharq mutafakkirlari merosi bizga muhim saboq beradi: aql va ong masalasi faqat texnik emas, balki chuqur ma'naviy va falsafiy masaladir. Sun'iy intellekt davrida bu merosni qayta o'qish va zamonaviy bahslar bilan bog'lash alohida ahamiyat kasb etadi.

“
AXBOROT MAYDONIDAGI
XAVFLAR HAM ORTIB
BORMOQDA. SUN'IY
INTELLEKT SOXTA
XABARLAR, SOXTA TASVIR
VA OVOZLARNI OSONGINA
YARATISHI MUMKIN. BUNDAY
SHAROITDA HAQIQAT VA
YOLG'ONNI AJRATISH,
ISHONCHLI MANBANI TOPIISH
INSONDAN YANADA YUKSAK
ONGILILIK VA MAS'ULIYATNI
TALAB ETADI.

kuchaytirishi mumkin. Agar o'tmish ma'lumotlari adolatsiz bo'lsa, mashina ham adolatsiz qaror chiqaradi — bunda “betaraf texnologiya” degan tasavvur aldamchi bo'lib xetladi.

Mas'uliyat. Agar sun'iy intellekt xato qilsa, masalan, o'zi boshqargan avtomobil halokatga uchrasa, kim javobgar? Dasturchimi, ishlab chiqaruvchimi, foydalanuvchimi yoki mashinaning o'zimi? An'anaviy axloq va huquq inson irodasiga asoslangan, mashina esa bu tizimga oson sig'maydi.

Shaffoflik. Zamonaviy sun'iy intellekt ko'pincha “qora quti” bo'lib qolmoqda: u qarorga qanday kelganini hatto uni yaratganlar ham to'liq tushuntirib bera olmaydi. Inson taqdiriga ta'sir qiladigan qaror tushuntirilmasa, bunga ishonish mumkinmi?

Nazorat muammosi. Faylasuf Nik Bostrom kabi mutafakkirlar kelajakda insondan ham aqli — “superintellekt” yaratilishi ehtimolini muhokama qiladi. Bunday tizimning maqsadlarini insoniy qadriyatlarga moslashtirish, uni nazorat ostida ushlab turish zamonamizning eng jiddiy falsafiy va texnik muammolaridan biriga aylanmoqda.

Jamiyat hayotiga daxldor

Sun'iy intellekt falsafasi yakka inson engi bilangina cheklanmaydi. U butun jamiyat hayotiga daxldor. Texnologiya mehnat bozorini tubdan o'zgartirmoqda: ayrim kasblar yo'qolmoqda, yangilari paydo bo'lmoqda. Bu esa “Inson mehnati va qadr-qimmatining ma'nosi nimada?” degan falsafiy savolni kun tartibiga qo'yadi.

Ta'lim sohasi ham jiddiy sinovga duch kelmoqda. Agar mashina insho yozib, masala yechib bera olsa, insonni o'qitishdan maqsad nima? Balki endilikda bilim olishda yozlash emas, balki tanqidiy fikrlash, savol berish va ma'naviy yetuklik yanada muhimroq bo'lib qolar.

Axborot maydonidagi xavflar ham ortib bormoqda. Sun'iy intellekt soxta xabarlar, soxta tasvir va ovozlarni osongina yaratishi mumkin. Bunday sharoitda haqiqat va yolg'onni ajratish, ishonchli manbani topish insondan yanada yuksak ongillik va mas'uliyatni talab etadi.

Mana shu sababli aksar mutafakkirlar sun'iy intellekt davrida jamiyat va texnologiya o'rnatida “yangi ijtimoiy shartnoma” zarurligini ta'kidlamogda. Texnologiyani inson manfaati va qadriyatlari xizmatiga yo'naltirish hukmatlar, olimlar va har bir fuqaroning umumiy vazifasidir.

Insoniyat kelajagi: uskunami yoki raqib?

Sun'iy intellektning tez rivojlanishi insoniyat kelajagi haqidagi katta savollarni kun tartibiga qo'ymoqda. Ayrim mutafakkirlar texnologik optimizmni yoqlaydi: sun'iy intellekt kasalliklarni davolashga, ilmiy rivojlantirishga, og'ir mehnatdan xalos bo'lishga yordam beradi deydi. Boshqalar esa ehtiyotkorlikka chaqiradi: ish o'rnlari yo'qolishi, inson qadr-qimmatini pasayishi, hatto insoniyat ustidan nazorat yo'qolishi xavfdan ogohlantiradi. Bu bahsning zamirida yana bir falsafiy savol yotadi: agar mashina inson bajargan ko'p ishlarni undan yaxshiroq bajarsa, insonning o'rni, qiymati va vazifasi qayerda qoladi? Transgumanizm oqimi tarafdorlari hatto inson va mashinaning qo'shilishi, inson tabiatining o'zgarishi haqida fikr yuritmoqda.

Tarix ko'rsatadiki, har bir buyuk texnologiya — yozuvdan to matbaagacha, bug' mashinasidan to internetgacha, insoniyatni hayotini ham yengillashtrigan, ham yangi mas'uliyat yuklagan. Sun'iy intellekt bundan mustasno emas. Uning oqibati texnologiyaning o'ziga emas, balki biz uni qanday maqsadlarda va qanday qadriyatlar asosida qo'llashimizga bog'liq.

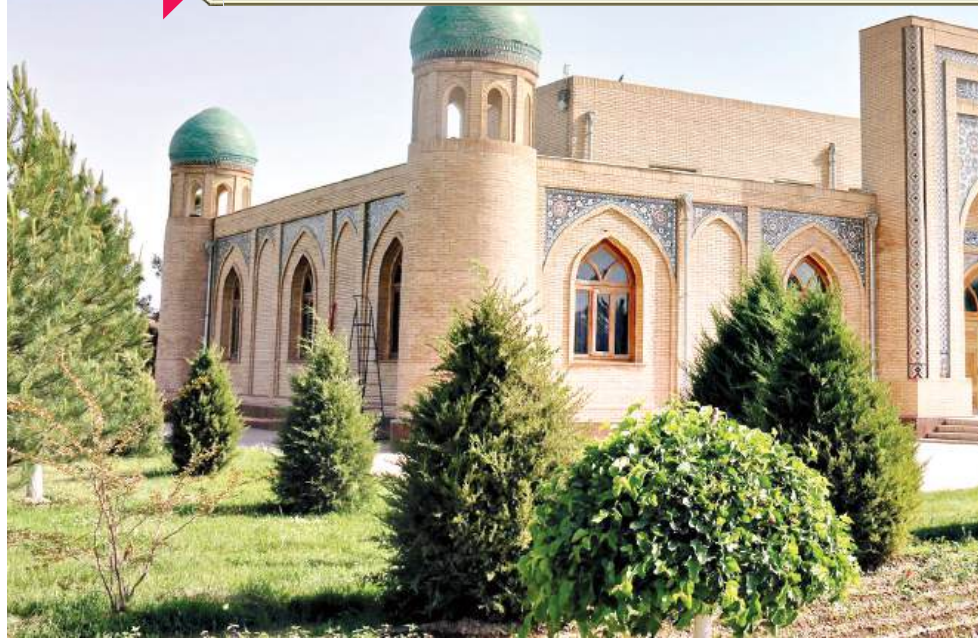
Balki eng to'g'ri yondashuv sun'iy intellektga insoniyatning raqibi yoki o'rinsosari sifatida emas, balki uning oynasi sifatida qarash. Mashinani yaratish orqali biz, aslida, o'zimizni — aqlimizni, ongimizni, qadriyatlarimizni qaytadan kashf etmoqdami?

Sun'iy intellekt falsafasi mavhum, hayotdan uzoq mashg'ulot emas. Aksincha, u zamonamiz uchun hayotiy zarur sohaga aylanmoqda. Texnologiya qanchalik tez rivojlansa, uning ma'nosi, chegaralari va oqibatlari haqida chuqur o'ylash ehtiyoji shunchalik kuchayadi. “Mashina o'ylay oladimi?” degan savol, ehtimol, hali uzoq vaqt ochiq qolar. Ammo bu savol bilizi tafakkurimiz, ongimiz va insoniyligimiz haqida chuqurroq o'ylashga undaydi. Balki sun'iy intellektning eng katta xizmati bizga ko'p savolga javob berishi emas, balki bizni eng muhim savollarni qayta berishga majbur qilishidir. Shu ma'noda, sun'iy intellekt davrida falsafa ortiqcha dabbda emas, balki zarurat. Zero, aqli mashinalar yaratayotgan insoniyat, avvalo, o'z aqlini, o'z mas'uliyatini va o'z qalбини anglab yetmog'ni lozim.

ILMNI HIKMAT, E’TIQODNI AXLOQ, HUQUQNI MAS’ULIYAT BILAN UYG‘UNLASHTIRGAN ALLOMA

Hakim Termiziy tavalludining 1200 yilligiga

Muzaffarxon JONIYEV,
Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi direktori,
tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori

Shu bois, Hakim Termiziy yoshligidanoq ilmiy muhitda tarbiya topdi. Sakkiz yoshidan diniy ilmlarni puxta o‘rganishga kirishib, keyinchalik tafsir, hadis, fiqh va tasavvuf bilan birga astronomiya, tibbiyot va matematika kabi fanlarga ham qiziqqan.

Diniy va dunyoviy bilimlarni uyg‘un o‘zlashtirish unda yuksak tahlil qobiliyatini

Alloma nazdida ilm insonni manmanlikka emas, kamtarlikka, adovatga emas, mehr-oqibatga, jaholatga emas, hikmat va ma’rifatga yetaklashi kerak. Amalning qadri uning tashqi ko‘rinishi bilangina emas, balki ixlos va euzu niyat bilan belgilanadi.

Shu ma’noda, Hakim Termiziy merosidagi qalb pokligi, insonparvarlik, halollik va ezigulik g‘oyalari yangi O‘zbekistonda qaror topayotgan “Inson qadri uchun” tamoyili bilan hamohangdir. Jamiyatning ma’naviy yuksalishi, eng avvalo, inson qalbidagi mehr-muruvvat, ahillik, shukronalik va boshqalar taqdiriga daxldorlik tuyg‘ularini shakllantirishdan boshlanadi.

Hakim Termiziyning ilmiy-ma’naviy merosi ana shu fazilatlarini inson hayotining ajralmas qismiga aylantirishga xizmat qiladigan buyuk tarbiya maktabidir. Shu tariqa Hakim Termiziy tafsir, hadis va tasavvuf bilan birga shariat maqsadlari, inson psixologiyasi, axloqshunoslik va bilish nazariyasiga doir qarashlarni ham birinчилardan bo‘lib tizimlashtirgan.

Allomadan 80 ga yaqin asar qolgani qayd etiladi. Ularning katta qismi nashr etilgan bo‘lsa, ayrim nodir qo‘lyozmalari hozirga qadar jahonning turli kutubxona va qo‘lyozma fondlarida saqlanmoqda.

Muhaddis yashagan davrda islom olamida turli falsafiy qarashlar, siyosiy guruhlar va aqidaviy oqimlar o‘rtasida keskin bahslar kechgan. Alloma bunday sharoitda sof islom ta’limotini asrash, diniy manbalarni buzib talqin qilishga qarshi ilmiy asosda javob berishga alohida ahamiyat qaratgan.

U “Ar-Radd al-rofiza” (Rofiziyarga raddiya) kabi maxsus raddiya asarlarini yozgan. “Navodir ul-usul” va boshqa kitoblari esa mo‘tazila, xavoriy hamda turli adashgan firqalarning qarashlariga ilmiy munosabat bildirgan. Uning asarlarida ilm va axloq uyg‘unligi, e’tiqodda mo‘tadillik ustuvor o‘rin tutadi. Bu esa Movarounnahrda sof islom e’tiqodining saqlanishi va yoyilishiga xizmat qilgan.

Shu nuqtayi nazardan, Hakim Termiziyni islom hikmat nazariyasi ko‘rinishida namoyon bo‘lgan islom falsafasining ilk darg‘alaridan biri deb baholash mumkin. Uning ilmiy uslubida naql va aql, e’tiqod va tafakkur, ilm va ma’naviy tajriba bir-birini to‘ldirib turadi.

Hakim Termiziyning tug‘ilgan va vafot etgan sanalari aniq qayd qilingan ishonchli manba hozirgacha uchramagan. Qator tadqiqotlarda uning 932-yilda vafot etgani ko‘rsatiladi. Tavallud sanasi bo‘yicha esa dunyo olimlarining tarixshunoslik va manbashunoslik nuqtayi nazaridan o‘tkazgan qiyosiy tahlillari alloma 820-830-yillar oralig‘ida tug‘ilganini ko‘rsatadi.

Olim merosining yirik tadqiqotchilaridan Bernd Radtke va Jon O‘keyn: “Hakim Termiziy hijriy 205-215, milodiy 820-830-yillar orasida tug‘ilgan”, degan xulosaga kelgan. Shu ilmiy xulosalardan kelib chiqib, 2026-yilda Hakim Termiziy tavalludining 1200 yilligini nishonlash tarixiy va manbashunoslik jihatidan asoslangan muhim qaror hisoblanadi.

Prezidentimiz qarorida nazarda tutilgan vazifalar keng qamrovli bo‘lsa-da, ularning barchasini yagona maqsad — Hakim Termiziy merosini tizimli tadqiq etish, xalqimizga yaqinlashtirish va xalqaro ilmiy muomalaga keng olib kirish g‘oyasi birlashtirib turadi.

Avvalo, 2026-yil noyabr oyida Termiz shahrida “Hakim Termiziy ilmiy-ma’naviy merosining bugungi kundagi ahamiyati” mavzusida xalqaro konferensiya o‘tkazilishi belgilandi. Unda alloma merosining hadishunoslik, tasavvuf, tafsir, axloq, ruhiyat va islom tafakkuri taraqqiyotidagi o‘rni zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida muhokama qilinadi.

Qarorning eng muhim yo‘nalishlaridan yana biri — Hakim Termiziyning “Navodir ul-usul” va “Bahrut-tafsir” asarlari hamda alloma merosiga oid boshqa manbalarning o‘zbek va xorijiy tillardagi ilmiy-izohli akademik tarjimalarini tayyorlash va nashr etishdir.

Bu vazifa oddiy tarjimadan ancha keng mazmunga ega. Buning uchun dunyo fondlarida saqlanayotgan qo‘lyozma

“**Hakim Termiziy insonni faqat tashqi xatti-harakatlari asosida emas, balki qalbi, niyati, tafakkuri va ruhiy olami bilan yaxlit holda o‘rgangan. Shu jihatdan uning ilmiy merosi islom tafakkurida hikmat, axloq, ruhiyat va ma’rifat masalalarini bir tizimda tadqiq etgan noyob ilmiy maktabdir.**”

nusxalarini aniqlash, ularni qiyosiy o‘rganish, ilmiy-tanqidiy matnlarni tayyorlash, murakkab istiloh va tushunchalarni sharhlash talab etiladi. Natijada Hakim Termiziyning asarlari nafaqat mutaxassislarga, balki talabalar, yosh tadqiqotchilar va keng kitobxonlar ommasiga ham yetib boradi.

Shuningdek, alloma ilmiy merosiga mansub qo‘lyozmalar, qadimiy kitoblar va boshqa madaniy boyliklarni tadqiq etish, restavratsiya qilish hamda munosib saqlash bo‘yicha vazifalar belgilandi. Fanlar akademiyasi, O‘zbekistondagi Islom sivilizatsiyasi markazi, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi va Madaniy meros agentligining bu yo‘nalishdagi hamkorligi milliy qo‘lyozmashunosligimiz taraqqiyotiga yangi sur‘at bag‘ishlaydi.

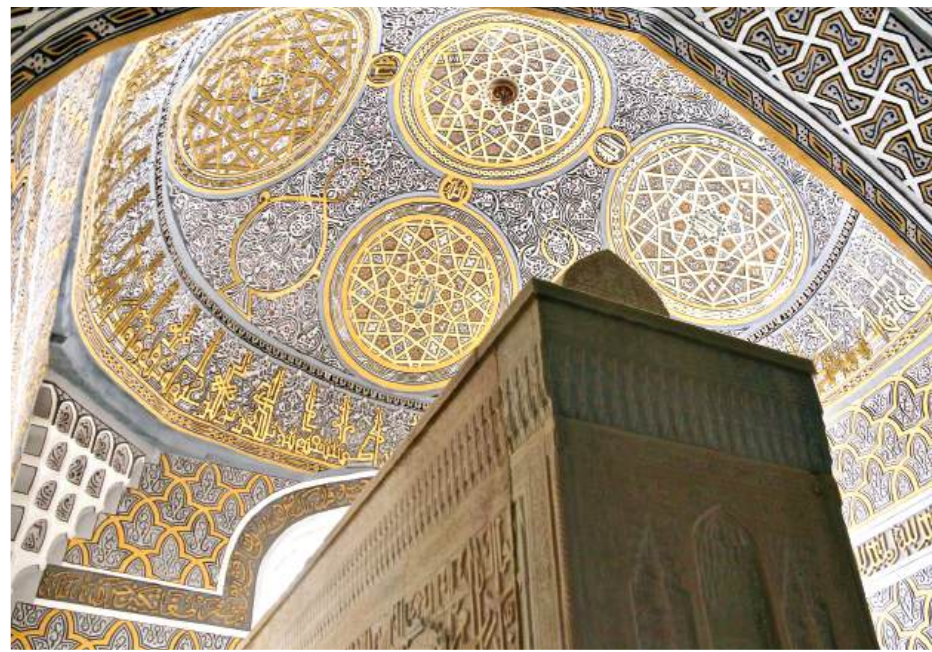
Hakim Termiziy merosini o‘rganish faqat akademik doiralari vazifasi emas. Unda ilgari surilgan ilm, axloq, qalb pokligi, halollik, sabr, shukronalik va insonparvarlik g‘oyalari yosh avlod tarbiyasi uchun muhim ahamiyatga ega.

Qarorda termiziy allomalarning bag‘rikenglik, insonparvarlik va ma’naviy poklikka doir g‘oyalarni o‘rganish va ommalashtirish, termiziyshunoslikka oid tadqiqotlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida davlat ijtimoiy buyurtmalarini e’lon qilib borish tavsiya etildi.

Diniy ta’lim muassasalari talabalari o‘rtasida “Hakim Termiziy asarlari bilimdoni” tanlovini o‘tkazish belgilangani ham alohida ahamiyatga ega. Bu tanlov yoshlarni alloma asarlarini bevosita mutolaa qilish, ulardagi g‘oyalarni anglash va zamonaviy hayot bilan bog‘lab tahlil etishga undaydi.

Bugungi murakkab axborot muhitida yoshlar ajdodlarimizning sof ilmiy merosini qanchalik puxta bilsa, diniy tushunchalarni buzib talqin qiluvchi soxta da’vatlar va yot g‘oyalarga qarshi shunchalik mustahkam ma’naviy immunitetga ega bo‘ladi.

Qarorda Hakim Termiziy yodgorlik majmuasi va unga tutash hududlarni obodonlashtirish, uni zamonaviy ma’rifat va ziyorat maskaniga aylantirish vazifasi ham belgilandi.

Bu yondashuv tarixiy obidani ta’minlash bilangina cheklanmaydi. Majmuada allomaning hayoti va ilmiy merosini aks ettiruvchi zamonaviy ekspozitsiyalar, raqamli axborot tizimlari, turli tillardagi audio va videomateriallar, elektron kutubxona hamda interaktiv ta’lim vositalarini joriy etish imkonini beradi.

Natijada Hakim Termiziy majmuasi tabarruk ziyoratgoh bo‘lish bilan birga mahalliy va xorijiy sayyohlar, olimlar, talabalar va yoshlar uchun xalqaro ilmiy-ma’rifiy markazga aylanadi. Bu esa Termizni jahon islom sivilizatsiyasining qadimiy ilm markazlaridan biri sifatida keng targ‘ib etishga xizmat qiladi.

Qarorda “Termiziy hikmatlari” ru kni ostida ko‘rsatuvlar, eshittirishlar va infografikalar tayyorlash, alloma tavalludining 1200 yilligiga bag‘ishlangan esdalik buyumlar, pochta markalari va taqvimlar yaratish ham nazarda tutilgan. Hakim Termiziy xotirasiga bag‘ishlangan xalqaro kurash turnirini “Mardlar maydoni” shiori ostida yuqori saviyada o‘tkazish va uning xalqaro brendini shakllantirish ham ma’naviy meros bilan milliy sportni uyg‘unlashtiradi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston buyuk allomalari merosini xalqaro maydonlarda taqdim etish orqali o‘ziga xos ma’rifiy diplomatiyani amalga oshirmoqda. Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Imom Moturidiy va Hakim Termiziy asarlaridagi tinchlik, adolat, bag‘rikenglik va insonparvarlik g‘oyalari nafaqat musulmon olami, balki butun insoniyat uchun umumiy ma’naviy boylikdir.

Ta’kidlaganimizdek, yaqinda o‘tkazilgan Islom sivilizatsiyasi I Xalqaro forumi ham O‘zbekistonning ana shu ma’naviy-ilmiy missiyasini yaqqol namoyon etdi. Forum ishtirokchilari mamlakatimizning islom ilm-fani, madaniyati va ma’rifatining qadimiy beshiklaridan biri sifatida gumanitar hamkorlik va sivilizatsiyalar o‘rtasidagi muloqotdagi mavqei mustahkamlanib borayotganini e’tirof etdi.

Hakim Termiziy tavalludining 1200-yilligini xalqaro miqyosda nishonlash esa bu jarayonning navbatdagi muhim bosqichi bo‘ladi. Alloma merosidagi qalb pokligi, ilm va amal uyg‘unligi, insonparvarlik, mo‘tadillik va ma’naviy mas’uliyat g‘oyalari O‘zbekistonning jahonga yo‘llayotgan ma’rifat da’vati bilan hamohangdir.

Muhaddisning ilmiy-ma’naviy merosi tarix sahifalarida qolib ketgan nodir yodgorlik emas. U har bir davrda insonni o‘z qalbiga nazar solishga, ilmni hikmat, e’tiqodni axloq, huquqni mas’uliyat bilan uyg‘unlashtirishga chaqiruvchi hayotbaxsh manbadir.

Prezidentimizning ushbu qarori alloma tavalludining 1200 yilligini nishonlash bilan birga termiziyshunoslikning uzoq muddatli taraqqiyoti uchun mustahkam poydevor yaratadi. Asarlarning akademik nashrlari,

Prezidentimizning 2026-yil 24-iyuldagi “Buyuk vatandoshimiz, hadis va tasavvuf ilmining yetuk namoyandasi Hakim Termiziy tavalludining 1200 yilligini keng nishonlash to‘g‘risida”gi qarori ana shu izchil islohotlarning mantiqiy davomi bo‘ldi.

Mazkur tarixiy hujjatda Hakim Termiziyning ibratli hayot yo‘li, islomiy tafakkur taraqqiyotiga qo‘shgan munosib hisssasi va boy ilmiy-ma’naviy merosini milliy hamda xalqaro miqyosda chuqur o‘rganish va keng targ‘ib etish bo‘yicha muhim vazifalar belgilandi.

Ushbu qaror qabul qilinishi arafasida mamlakatimizda yana bir yirik ma’rifiy voqea yuz berdi. 2026-yil 7-11-iyul kunlari Toshkent, Samarqand va Termiz shaharlarida “Islom sivilizatsiyasi I Xalqaro forumi: tinchlik, bag‘rikenglik va ilm-ma’rifat yo‘li” tashkil etildi. Forum islom sivilizatsiyasining ilm-fan, madaniyat va ma’naviy taraqqiyotiga qo‘shgan hissasini namoyon etish, uning insonparvarlik va ma’rifatparvarlik mohiyatini jahonga yetkazishga qaratildi. Anjumanda dunyoning o‘nlab mamlakatlaridan davlat va jamoat arboblari, vazirlar, muftiyalar, olimlar, tadqiqotchilar hamda xalqaro tashkilotlar vakillari ishtirok etdi.

Forumning muhim tarkibiy qismi sifatida Termiz shahrida “Termiz hadis maktabi: allomalari merosi va zamonaviy tadqiqotlar” mavzusidagi IV xalqaro konferensiya bo‘lib o‘tdi. O‘zbekistondagi Islom sivilizatsiyasi markazi, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-

kengaytirishga doir muhim takliflar ilgari surildi.

Shu ma’noda, davlatimiz rahbarining Hakim Termiziy tavalludining 1200 yilligini

keng nishonlash to‘g‘risidagi qarori Termizda yangragan ilmiy fikrlar, ma’rifiy tashabbuslar va xalqaro hamkorlik g‘oyalalarining amaliy davomi bo‘ldi deyish mumkin.

shakllantirdi. U har bir masalaning tashqi ko‘rinishi bilangina cheklanmasdan, uning mohiyati, sababi va hikmatini anglashga intildi. Islom ta’limotidagi hukm va amallarning ichki ma’nolarini nazariy jihatdan sharhlab bergani uchun unga “hakim” — donishmand, hikmat sohibi degan yuksak nom berilgan.

Hakim Termiziy insonni faqat tashqi xatti-harakatlari asosida emas, balki qalbi, niyati, tafakkuri va ruhiy olami bilan yaxlit holda o‘rgangan. Shu jihatdan uning ilmiy merosi islom tafakkurida hikmat, axloq, ruhiyat va ma’rifat masalalarini bir tizimda tadqiq etgan noyob ilmiy maktabdir.

Uning asarlari mavzu va mazmun jihatidan nihoyatda keng qamrovli. Alloma “Bahrut-tafsir” (Tafsir ummoni) asarida aqliy va naqliy tafsir uslublarini uyg‘unlashtirishga harakat qilgan. Qur’on oyatlarini rivoyatlar asosida sharhlash bilan birga ularning ma’nosi, hikmati va inson ma’naviy hayotiga ta’sirini ham ochib bergan.

Hakim Termiziy asarlarining markazida inson turadi. U insonni faqat tashqi xatti-harakatlari bilan emas, balki qalbi, niyati, axloqi va ichki ma’naviy olami bilan bir butun holda tadqiq etadi.

tadqiqot markazi va ICESCO hamkorligida tashkil etilgan anjumanda Imom Termiziy, Hakim Termiziy va Termiz hadishunoslik maktabi namoyandalarining jahon ilm-fani taraqqiyotiga qo‘shgan hisssasi muhokama qilindi. Konferensiyada Hakim Termiziy merosini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida tadqiq etish, qo‘lyozmalarni o‘rganish va xalqaro akademik hamkorlikni

Musulmon olamining yirik mutafakkiri Abu Abdulloh Muhammad ibn Ali ibn Hasan ibn Bishr ibn Horun Hakim Termiziy taxminan 820-830-yillar oralig‘ida Termizda tug‘ilgan.

Alloma ilm va ma’rifat muhiti hukmron bo‘lgan oilada voyaga yetgan. Uning otasi musulmon dunyosida tanilgan muhaddislardan bo‘lgan. Onasi va ona tomondan bobosi ham hadis ilmi bilan shug‘ullangani qayd etiladi.

“Yangi O‘zbekiston” va “Правда Востока” gazetalarini tahririyati” DM

MUASSIS:
**O‘zbekiston Respublikasi
Vazirlar Mahkamasi**

Bosh muharrir:
Salim DONIYOROV

Qabulxona: (71) 233-56-33
E’lonlar bo‘limi: (71) 233-70-98

Tahririyatga kelgan qo‘lyozmalar taqzir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.
Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar.
Gazeta tahririyat kompyuter markazida sahilalanadi.
Gazetaning poligrafik jihatdan sifatlil chop etilishiga “SHARQ” NMAK mas’ul.

E-mail: info@yuz.uz
Be6-cafr: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Devonxona va ishonch telefoni:
(71) 233-56-60

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi
tomonidan 2020-yil 13-yanvarda 1047-qarang bilan ro‘yxatga olingan.
Nashr indeks — 236. Buyurtma — G-746.
29609 nusxada bosilgan.
Hajmi — 3 taboq. Ofset usulida bosilgan. **Qog‘oz bichimi** A2.
Bahosi kelishilgan narxda.

“SHARQ” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi
bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko‘chasi, 41-uy.

Navbatchi muharrir: Risolat Madiyeva
Musahhih: Akbar Qarshiyev
Dizayner: Xurshid Abdullayev

Manzillimiz:
100060, Toshkent shahri,
Shahrisabz ko‘chasi, 85-uy